

En agenda inom Skånes innovationsstrategi för hållbar tillväxt

Smarta hållbara städer

2024

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Arbetsgruppen	3
Inledning och bakgrund	4
Omstart av FIRS gruppen	4
Om denna innovationsagenda	5
Specialiseringsområdet Smarta hållbara städer	7
Fem prioriteringar i fokus	8
Energi- och hållbara lösningar	9
Näringslivets behov	10
Exempel på insatser inom energiområdet	11
Exempel pågående aktiviteter i Skåne	11
Vattenområdet	13
Företagens behov inom vattenområdet	13
Exempel på insatser vattenområdet	15
Exempel på pågående aktiviteter i Skåne inom vattenområdet	16
Bygg- och fastighetssektorn	18
Behov för företag inom hållbart bygg- och fastighetssektorn	18
Exempel på insatser inom bygg- och fastighetssektorn	20
Exempel på pågående aktiviteter inom bygg- och fastighetssektorn	21
Vad är Forsknings- och innovationsrådet i Skåne?	23

Ordföranden har ordet

Vi står inför en spännande tid med stora möjligheter att stärka vårt näringsliv genom en ambitiös innovationsagenda. För att lyckas behöver vi rätt kompetens, tillgång till forsknings- och utvecklingsresurser, adekvat finansiering, samt ett starkt samarbete och partnerskap. Marknadsmöjligheterna är många, och tillsammans kan vi skapa en dynamisk och framgångsrik framtid.

Vår region har potential att bli en ledande kraft inom forskning och innovation. Men för att nå dit krävs mod och samarbete. Vi måste våga nyttja våra testbäddar och tillsammans utforska nya lösningar och idéer. Det är genom att våga ta dessa steg som vi kan göra verklig skillnad.

Mod är också nödvändigt inom både offentlig och privat sektor, samt bland fakulteterna på våra universitet. Genom att skapa en stark bas för framtida studenter kan vi långsiktigt utveckla vår region med hållbara lösningar inom energi, klimat och vatten. Det är genom samarbete och gemensamma ansträngningar som vi kan bygga en hållbar och framgångsrik framtid för alla.

Låt oss tillsammans ta dessa steg med optimism och beslutsamhet.
Tillsammans kan vi skapa en ljusare framtid för vår region.

Med vänliga hälsningar,
Viktoria Granström, IKEA Industry

Arbetsgruppen

Följande personer har deltagit i utformandet av agendan:

Viktoria Granström, IKEA Industry (ordf.)
Therese Fällman, Lunds kommun
Caroline Wigren-Kristoferson, Malmö universitet
Embla Winge, PEAB
Hans Andersson, Wihlborgs fastigheter
Maria Tuszynski, Region Skåne

Agendan antogs av FIRS styrelse 2024-11-25

Inledning och bakgrund

År 2019 antog Forsknings- och innovationsrådet i Skåne (FIRS) ”Skånes innovationsstrategi för hållbar tillväxt”. Innovationsstrategin är ett gemensamt styrdokument för hela Skåne och har som syfte att samla och driva regionalt gemensamma utvecklingsinsatser inom specialiseringsområdena. Som ett led i arbetet med innovationsstrategin har FIRS styrelse utsett sex FIRS-grupper med uppdrag att implementera innovationsstrategin genom att ta fram innovationsagendor för respektive specialiseringsområde. Innovationsagendan för smarta hållbara städer togs fram av FIRS-gruppen för smarta hållbara städer och beslutades i FIRS styrelse 2020, och avser arbete under 2020–2023. Detta dokument är en revidering av denna och ska ses som en innovationsagenda för hela Skåne, inte bara för FIRS-gruppen.

Syftet med agendan är att tydliggöra prioriteringar inom smarta hållbara städer i Skåne, med fokus på att främja innovativa lösningar som kräver mod och risktagande. Agendan är nära kopplad till Skånes innovationsstrategi och dess syfte och mål, och betonar vikten av att våga tänka nytt och ta välgrundade risker för att skapa långsiktig hållbarhet och framgång."

Denna version lyfter fram vikten av mod och risktagande som centrala element för att uppnå målen inom smarta hållbara städer.

Omstart av FIRS gruppen

FIRS-gruppen för smarta hållbara städer har en längre historik än andra områden. Samarbetet startades inom FIRS redan 2011 och arbetet har sett olika ut i olika perioder. Smarta hållbara städer-området är brett och sträcker sig över flera branscher. Dessutom är branscherna relativt små och bortsett från byggbranschen finns få näringslivsaktörer som kan agera ankarföretag.

Med detta som bakgrund gjordes ännu en omstart i arbetet 2023, med syftet att fokusera på vissa branscher och decentralisera koordineringen av arbetet. Den nya gruppen har större näringslivsfokus och drivs av ett mod att tänka nytt. Gruppens ordförande, som har en bakgrund från näringslivet, bidrar till att skapa en kultur där mod och innovation uppmuntras för att driva arbetet framåt. Denna version framhäver mod och risktagande som viktiga drivkrafter i den nya gruppens arbete.

Gruppen är nu också bredare, och utgörs av en *Core*- och en *Extended* grupp:

Core-gruppen fungerar som uppdragsgivare och ambassadörer för området samt tar ledarskap för att säkerställa agerande på innovationsstrategin och agendan för specialiseringsområdet. Gruppen har mandat att prioritera frågor på agendan, mobilisera relevanta parter, ha överblick av behoven i regionen och att synliggöra förflyttningar inom området.

Extended-gruppen har en mer rådgivande funktion, och fungerar som kompetensbas inom alla områdena och som bollplank till core. De engageras i arbetet att testa nya idéer och projektförslag samt lobba för agendan i sin egen organisation.

Dessutom har tre organisationer utsetts som genomförare, dessa organisationer har mandat att initiera och driva på satsningar inom varje av de tre områdena.

Mod att våga testa nya lösningar, och utmana genom att ställa djärvare krav är viktiga förutsättningar för att skapa förflyttning. Liksom förtroendet och tilliten mellan olika aktörer i FIRS gruppen. Ökad tillit, ambitionsnivå och ökad kunskap utgör en grundförutsättning att utveckla nya lösningar inom specialiseringsområdet.

Om denna innovationsagenda

Den ny tillsatta FIRS-gruppen för Smarta hållbara städer har uppdraget att tydliggöra och förklara specialiseringsområdets omfattning samt föreslå mål, insatser och aktiviteter som leder till ökad produktivitet och stärker Skåne inom området. Gruppen arbetar för att främja innovation som leder till ökad produktivitet för en bättre livskvalitet, tillväxt och hållbarhet i Skåne.

Agendan tar avstamp i *tre* branschområden där syftet är att varje branschområde ska resultera i gemensamma insatser och aktiviteter som i förlängningen bidrar till ökad regional tillväxt:

- Vatten
- Energi och hållbara lösningar
- Bygg- och fastighet

Detta är en reviderad agenda, som anpassats till FIRS-styrelsens beslut samt den nya FIRS-gruppens prioriteringar. Under ledning av ny ordförande från näringslivet sätts nu fokus på färre branschområden, och ökad koordinering för att förbättra förutsättningarna för att öka produktivitet och hållbar tillväxt inom området.

Agendan är skriven utifrån förutsättningarna att alla aktörer tillsammans avsätter resurser och säkerställer ett långsiktigt engagemang.

Insatser och aktiviteterna stäms av löpande i FIRS-gruppen för Smarta hållbara städer samt med de tre organisationer som utsetts som genomförare med mandat att initiera och driva på satsningar inom varje av de tre områdena. Aktiviteterna i agendan kommer att uppdateras löpande efter behov.

Specialiseringsområdet Smarta hållbara städer

Hög befolkningstäthet i städer kräver både tekniska och sociala innovationer för att möta invånarnas behov och säkerställa en hög livskvalitet.

Specialiseringsområdet är komplext. För att tackla stora samhällsutmaningar krävs ett nära samarbete mellan forskning, näringsliv och offentlig sektor. Det behövs relevanta och tillgängliga innovationsmiljöer där företag kan utveckla och testa sina produkter och samtidigt ingå i nätverk för lösningar av komplexa problem i städer.

Ibland krävs även systeminnovation, där olika delar av samhället samarbetar för att utveckla och implementera helhetslösningar i verklig miljö för att uppnå förståelse för vad som är möjligt att åstadkomma, exempelvis inom klimatomställning.

I städerna Malmö, Lund och Helsingborg drivs olika initiativ för att främja innovation, såsom innovationsplattformar och testbäddar. Dessa platser fungerar som arenor för samarbete mellan olika aktörer och för att skapa och testa smarta och hållbara lösningar.

Det har tidigare inte funnits någon skarp avgränsning av specialiseringsområdet. Området är brett och omfattar flera olika branscher.

Näringslivet spelar en central roll. Lösningarna på många av de globala utmaningar som t.ex. pekas ut i Agenda 2030 finns i näringslivet. Ett konkurrensmässigt näringsliv är grundläggande för regionens ekonomiska och hållbara utveckling och själva grunden varför produktivitet pekas ut som huvudmålet i Skånes innovationsstrategi för hållbar tillväxt. En rad olika branschområden har tidigare rymts inom området, men FIRS-gruppen begränsar nu området till energi, vatten och bygg- och fastighet.

Företag inom området har olika behov beroende på bransch, geografi och fas. För att FIRS städer gruppen ska kunna bidra till att skapa de bästa förutsättningarna för företagen att skapa innovativa lösningar, har vi samlat och delat in de viktigaste behoven i gruppens tre insatsområden; energi, vatten och bygg- och fastighet.

Fem prioriteringar i fokus

Tillväxt nås genom ökad produktivitet och högre sysselsättning. För att nå ökad produktivitet över tid är innovation och ny teknik avgörande. Förflyttning säkras genom prioriteringar och insatser med fokus på realiserbarhet. FIRS städer gruppen har identifierat ett antal prioriteringar som stärker möjligheterna för företagens omställning och innovationsförmåga inom området.

Fem övergripande prioriteringar har identifierats utifrån detta:

1. Verka för ökad samverkan mellan näringsliv, akademi och offentliga sektorn för att bidra till att skapa fler innovativa och hållbara lösningar för att bl. a minska energiförbrukning och utsläpp, vattenanvändning och skapa en hållbar byggsektor.
2. Verka för att initiera och tillgängliggöra infrastruktur för innovation (dvs. test, demonstration och pilotproduktion) kopplat till företag inom energi-, vatten- och byggsektorn.
3. Verka för att locka mer utländskt kapital och fler etableringar till Skåne samtidigt som vi ökar regionens internationella synlighet inom smarta och hållbara städer. Detta innebär att skapa gynnsamma förhållanden för utländska investerare och företag att etablera sig här, samtidigt som vi marknadsför Skånes innovativa lösningar för att dra till oss internationellt samarbete och uppmärksamhet.
4. Verka för ökad kunskap och ambition om tillämpning av innovativ upphandling.
5. Verka för ökat och breddat utbud av efterfrågade och attraktiva utbildningar inom området.

Energi- och hållbara lösningar

Skåne har flera styrkor inom näringsliv och forskning som har koppling till energi och hållbara lösningar. **Lunds universitet** (LU) har stark forskning inom energiområdet, särskilt inom förnybar energi, energilagring, och energi-effektivisering. Lunds Tekniska Högskola (LTH) spelar en central roll i utvecklingen av nya energilösningar.

Malmö universitet (MaU) fokuserar på hållbar stadsutveckling och har forskningsprojekt inom energi som syftar till att förbättra hållbarhet och energieffektivitet i urbana miljöer.

Energibranschen i Skåne kännetecknas av större offentliga bolag, såsom E.ON och Öresundskraft. Bland de mindre företagen finns lösningar som solpaneler, vindkraft och biogas. Skåne har en av Sveriges högsta täthet av vindkraftverk och satsar mycket på utbyggnad av biogasanläggningar.

Region Skåne och skånska kommuner har ambitiösa klimat- och energimål som stöttar utvecklingen av hållbara energilösningar. Detta inkluderar satsningar på energieffektivisering och förnybar energi, samt stöd till forskning och innovation.

Region Skåne har tagit initiativet till Effektkommissionen, som består av representanter från näringslivet, myndigheter, kommuner samt energibolagen Öresundskraft, Eon, Krafringen, Ystad Energi, C4 Energi och Uniper. Effektkommissionen har tagit fram en plan för hur regionen ska öka försörjningsgraden av el. I planen har man bl. a gjort en kartläggning över den elproduktion som finns tillgänglig idag i Skåne och som kan byggas ut under en tioårsperiod.

Näringslivets behov

Företagen behöver ha rätt förutsättningar för att utveckla innovativa energi- och utsläpp relaterade lösningar:

Rätt kompetens och expertis

Företag behöver ha tillgång till personal med kunskaper inom energiteknik, hållbar utveckling och innovation. Det kan inkludera ingenjörer, forskare, designers och experter inom energibranschen.

Forsknings- och utvecklingsresurser

Företag behöver tillgång till infrastruktur för forskning och utveckling av energilösningar. Det kan innefatta laboratorier, testbäddar, living labs och samarbete med forskningsinstitut eller universitet.

Finansiering

Innovativa energilösningar kräver ofta betydande investeringar. Företag behöver tillgång till finansiering genom olika källor, såsom riskkapital, offentliga stödprogram eller samarbete med investerare och finansiella institutioner.

Samarbete och partnerskap

Samarbeten med andra företag, myndigheter och forskningsorganisationer är viktiga för att dela kunskap, erfarenheter och resurser. Genom partnerskap kan företag dra nytta av kompletterande kompetenser och få tillgång till nya marknader och nätverk.

Marknadsmöjligheter

För att öka marknadens funktion och underlätta möten mellan aktörer och ny teknik är det avgörande att synliggöra innovativa energilösningar. Genom att skapa en starkare efterfrågan på hållbara och renare energialternativ kan vi inte bara driva utvecklingen framåt, utan också främja samverkan mellan företag, forskare och beslutsfattare. Detta kommer i sin tur att möjliggöra för företag att utveckla och kommersialisera sina innovationer på en global marknad, där ny teknik kan integreras och skalas upp effektivt.

Exempel på insatser inom energiområdet

- Medfinansiering av insatser som stärker möjligheterna för företagens omställning och innovationsförmåga inom energi- och utsläpp relaterade lösningar.
- Stöd till verksamheter som främjar innovation, uppskalning och kommersialisering inom energi- och utsläppsrelaterade lösningar enligt den aktivitetsplan som tas fram gemensamt i FIRS gruppen.
- Insatser som ökar inflödet till och stärker pilot- och testbäddsfaciliteter, t ex utveckling av affärsmodeller, utbildning av intermediärer, match-making, affärsutvecklings checkar.
- Insatser som ökar kunskap och tillämpning av innovativ upphandling. T ex. insats som bygger vidare på Brokering cross border innovation (BRINC).
- Insatser som ökar och breddar utbud av efterfrågade och attraktiva utbildningar inom energibranscher, till exempel nätverk för unga akademiker och mentorer som har några år i branschen.
- Stimulera antalet EU-ansökningar med skånska deltagare och med strategisk relevans för Skåne, som har koppling till de övergripande prioriteringarna i innovationsagendan för smarta hållbara städer.
- Insatser för påverkans- och kommunikationsinsatser, inkl. seminarier och lärträffar med spridning av idéer, erfarenheter och referensprojekt. Arbetet ska kopplas till FIRS kommunikation i stort.

Exempel pågående aktiviteter i Skåne

Malmö Energy Lab I

I Malmö Energy Lab kommer industri, offentliga organisationer och energibolag att samarbeta för att säkerställa en resilient industri som bidrar till ett hållbart och robust energisystem. Satsningen är delvis finansierad av Vinnova.

E-flex

Är en digital plattform för handel av energi. Både fjärrvärme, fjärrkyla och eleffekt handlas på plattformen. I förlängningen ska lösningen spridas till fler

kunder och kopieras av andra energibolag och kommuner. Under projektperioden utvecklas och testas plattformen på ett antal fastigheter på Lunds sjukhusområde.

BRINC

(Brokering cross border innovation). Partners är: CLEAN (DK), Sbhub, Hållbar Utveckling Skåne. Kommuner identifierar sina behov av innovationsupphandling för cirkulära lösningar genom att sammanföra kommuners upphandlande enheter med företag. Målet är ökad kunskap om vilka produkter och lösningar som företagen kan erbjuda. Projektet sträcker sig även utanför Sverige.

Energy Equilibrium

Projektet riktas mot kommuner och energileverantörer för att stödja dem i arbetet med att använda de förnybara energikällor som finns i regionen. Arbetet centreras kring en digital plattform.

PV4ALL

För att städer och regioner runt Östersjön ska kunna bli koldioxidneutrala behöver det ske en ökad användning av solceller. I projektet inventeras hur mycket el som produceras av solceller i Östersjöområdet, innovativa metoder utvecklas för att öka produktionen.

Power Bio, ÖKS

Projektets mål är ökad produktion av grön energi och högvärdiga produkter av gräs, tång och halm. Projektet vänder sig till forskare och företag för att utveckla bättre metoder för att förädla biomassor till mer högvärdiga produkter.

Vattenområdet

Klimatförändringar påverkar vattenresurserna på olika sätt med ökade risker för översvämningar, torka och förändrade nederbördsmonster. Samhället måste anpassa sig genom att tillsammans med näringslivet utveckla robusta infrastrukturer för vattenhantering, inklusive skydd mot översvämningar och metoder för att lagra vatten under perioder av överskott för användning under torka. Innovationer spelar en avgörande roll för att möta de utmaningar som samhället står inför. Det finns behov av en systemomställning som påskyndar utveckling av nya vattenteknologier såsom avancerade reningsmetoder för att behandla förorenat vatten, sensorer och övervakningssystem för att effektivisera vattenhantering, och smarta nätverk för att optimera vattenförsörjning och distribution. Dessutom kan sociala innovationer, såsom kampanjer för att öka medvetenheten om vattenbesparing och vattenkvalitet, också vara avgörande för att främja hållbar vattenhantering.

Företagens behov inom vattenområdet

För att kontinuerligt utveckla innovationer inom vattenområdet krävs ett fungerande ekosystem av många aktörer i samhället. Genom samarbete och en tydlig målbild kan företag öka sina möjligheter att utveckla och implementera innovativa lösningar och bidra till en mer hållbar vattenanvändning.

Forskning och utveckling

Företagen behöver investera i forskning och utveckling för att undersöka och utforma nya teknologier, produkter och metoder för att minska vattenförbrukningen. Ökad användning av resurser i vatten, återvinning av näringsämnen, raffinering av material från processer.

Kompetens och expertis

Företagen behöver ha tillgång till kompetenta medarbetare och experter inom områden som vattenhantering, hållbarhet, ingenjörsvetenskap och miljövetenskap för att utveckla och implementera effektiva vattenbesparingslösningar. Systemförändring i tillämpning, t.ex infrastruktur, hantering av dagvatten som en resurs.

Samarbeten och partnerskap

Samarbeten med andra företag, forskningsinstitutioner, myndigheter och intressegrupper kan vara värdefulla för att dela kunskap, resurser och erfarenheter för att påskynda utvecklingen av innovativa vattenbesparingslösningar.

Ekonomiska resurser

Företagen behöver tillräckliga ekonomiska resurser för att finansiera forskning, utveckling och implementering av vattenbesparingslösningar. Det kan innefatta investeringar i ny utrustning, teknik och infrastruktur.

Incitament och reglering

Positiva incitament från myndigheter och regleringar som främjar hållbar vattenanvändning kan ge företagets motivation och stöd för att utveckla innovativa vattenbesparingslösningar. Det kan inkludera skattelättnader, bidrag eller stödprogram.

Marknadsbehov och efterfrågan

De kommunala och regionala fastighetsbolagen har stor möjlighet att ta ansvar för att implementera nya innovationer i syfte att stärka omställningen mot hållbara lösningar och skapa tillväxt. Efterfrågan är central och möjligheter för olika typer av upphandling bör verkställas med tydliga markanvisningar för fastighetsägare och byggherrar. Innovationsupphandlingar bör påskyndas och samarbeten bli ett tydligare arbetssätt för att nå de globala hållbarhetsmålen.

Exempel på insatser vattenområdet

FIRS städer gruppen har identifierat ett antal insatser som stärker möjligheterna för företagens omställning och innovationsförmåga för fokusområdet vatten.

- Medfinansiering av insatser som stärker möjligheterna för företagens omställning och innovationsförmåga inom vattenområdet.
- Stöd till verksamheter som främjar innovation, uppskalning och kommersialisering inom vattenområdet enligt den aktivitetsplan som tas fram gemensamt, t.ex. affärsutvecklingscheckar.
- Insatser som ökar inflödet till och stärker pilot- och testbäddsfaciliter, t ex utveckling av affärsmodeller, utbildning av intermediärer, match-making företag och finansiärer "*Pich & Match*".
- Insatser som ökar kunskap och tillämpning av innovativ upphandling för att påskynda att effektiva vattenbesparingslösningar implementeras och därmed bli ett tydligare arbetssätt för att nå de globala hållbarhetsmålen.
- Insatser som ökar och breddar utbud av efterfrågade och attraktiva utbildningar inom vattenområdet.
- Stimulera till ökat antal EU-ansökningar med skånska deltagare och med strategisk relevans för Skåne och som har koppling till prioriteringarna i innovationsagendan.
- Påverkans- och kommunikationsinsatser, inkl. seminarier och lärträffar. Arbetet ska kopplas till FIRS kommunikation i stort.
- Verka för ökat samarbete mellan företag, forskningsorganisationer och andra viktiga aktörer för att skapa fler innovativa och hållbara lösningar för vattenområdet. Tillsammans utforska och använda teknologier, metoder och processer som är bra för både miljön och samhället. T ex. ökat samarbete mellan vattenanvändare, VA-instanser och fastighetsägare, för att sprida goda exempel och söka innovationsstöd för gemensamma insatser.

- Verka för att locka mer utländskt kapital och fler etableringar till Skåne samtidigt som vi ökar regionens internationella synlighet inom smarta och hållbara städer. Detta innebär att skapa gynnsamma förhållanden för utländska investerare och företag att etablera sig här, samtidigt som vi marknadsför Skånes innovativa lösningar för att dra till oss internationellt samarbete och uppmärksamhet.

Exempel på pågående aktiviteter i Skåne inom vattenområdet

Affärsutvecklingscheckar

Riktat till företag. Målet är att företag ska öka sin konkurrenskraft i en tid av ekonomisk osäkerhet, och i förlängningen göra det möjligt för företagen att nyanställa.

Water Wise Societies

Projektet syftar till att skapa en systemomställning för hanteringen av vattenresurser och relaterad infrastruktur. Projektet finansieras av Impact Innovation, som tillhör nästa generations strategiska innovationsprogram och finansieras av Vinnova, Energimyndigheten och Formas. Region Skåne deltar med in kind finansiering in i projektet, och deltar i flera utlysningar. WIN Water tar en aktiv del i minst tre utlysta ansökningar i samhandling med bl. a Helsingborg, Sweden Water Research.

ARCADIA

(Transformative Climate Resilience by Nature-Based Solutions in the Continental Bio-Geographical Region). Projektet finansieras av Horizon, och fokuserar på naturbaserade lösningar. Målet är att mobilisera europeiska regioner för att accelerera åtgärder för klimatanpassning genom kunskapsbyggande, nätverkande och tillgång till verktyg för att implementera naturbaserade lösningar. Partner i Skåne är Sustainable Business Hub, Sveriges lantbruks universitet (SLU), Lunds kommun, Malmö stad, Helsingborgs kommun och Region Skåne.

Vatten KIC

(Key Innovation Center) är en europeisk innovationssatsning som drivs av Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT). Syftet med KIC är att skapa ett nätverk av företag, offentlig sektor och akademien för att främja innovation inom strategiska områden som vatten, energi, digital teknik, klimatförändringar och hälsa. Processen för en vatten KIC följs noggrant i FIRS städer gruppen.

WIN business match-making

Erbjuder företag en variation med aktiviteter som tar sin utgångspunkt i WIN Waters möten.

REWAISE

Ett av fem innovationsprojekt som fått stöd genom ramprogrammet Horisont2020. Målet är att minska användningen av dricksvatten och använda vatten på ett smartare och effektivare sätt. Syftet med den svenska delen av projektet är att undersöka hur vattenanvändningen kan förbättras med exempel från stadsutvecklingsprocessen i Sege Park och Brunnshög. Det svenska partnerskapet består av VA SYD, Lunds universitet, Malmö stad, Lunds kommun, MKB, Parkering Malmö, WIN Water, Sweden Water Research och SLU Uppsala. VA SYD samordnar det svenska partnerskapet.

RecoLab Helsingborg Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp (NSVA) erbjuder en kreativ och informativ miljö med fokus på stadsutveckling kring VA, avfall, energi och återvinning. Verksamheten består av tre avdelningar, dvs. en utvecklingsanläggning, en testbädd, och en utställningshall.

Innovationsområdet-ESS- Science Village Scandinavia

Är möjliga forskningsmiljöer för materialutveckling (nanoytor) och avancerad forskning avseende miljökemikalier/AI mm för vattentillämpning

Bygg- och fastighetssektorn

Byggsektorn står inför en avgörande roll i klimatomställningen, eftersom den är en av de största källorna till koldioxidutsläpp globalt. För att nå klimatmålen krävs inte bara nya och innovativa lösningar, utan också en betydande grad av mod och riskvillighet. Att utveckla och implementera hållbara byggmaterial, energieffektiva byggnader och cirkulära byggprocesser innebär att branschen måste våga ta steg in i det okända. Digitalisering och smart teknologi erbjuder stora möjligheter, men kräver också att aktörer vågar satsa på oprövade koncept. Genom att modigt omfamna risker och integrera banbrytande lösningar kan byggsektorn inte bara minska sin klimatpåverkan, utan även driva på en mer hållbar utveckling i hela samhället. Mod och risktagande måste vara den röda tråden för att lyckas med denna omställning.

Behov för företag inom hållbart bygg- och fastighetssektorn

När det gäller innovativt och hållbart byggande har byggföretag flera viktiga behov. Genom att adressera dessa behov kan byggföretag främja hållbart byggande och bidra till en mer miljövänlig och resurseffektiv bransch.

Här är några av de viktigaste behoven inom området:

Hållbara material

Byggföretag behöver tillgång till hållbara material som minimerar miljöpåverkan och är energieffektiva. Det kan inkludera återvunna material, förnybara material och material med låg koldioxidutsläpp.

Energioptimering

Byggföretag behöver innovativa lösningar för att optimera energianvändningen i byggnader. Det kan inkludera användning av solenergi, geotermisk energi, energieffektiv isolering och smarta energihanteringssystem.

Vattenhantering

Byggföretag behöver hållbara lösningar för att hantera vattenförbrukning och avloppshantering i byggnader. Det kan innefatta återvinning av regnvatten, användning av vatteneffektiva apparater och system för att minska vattenavfall.

Avfallshantering och cirkularitet

Byggföretag behöver effektiva strategier för avfallshantering för att minska byggavfall och främja återvinning och återanvändning av material. Det kan inkludera sortering av avfall på byggsplatsen och samarbete med återvinningsföretag.

Grön design och planering

Byggföretag behöver kompetens för att integrera hållbarhet redan i design- och planeringsfasen. Det kan inkludera användning av gröna tak, passiv solenergidesign, optimalt utnyttjande av naturligt ljus och anläggning av gröna områden.

Teknologi och innovation

Byggföretag behöver ständigt tillgång till nya innovativa teknologier och lösningar som kan förbättra byggprocessen och öka hållbarheten. Det kan innefatta användning av byggnadsinformationssystem (BIM), digitala verktyg för projektledning och övervakning av energiförbrukning.

Utbildning och kompetensutveckling

Byggföretag behöver investera i utbildning och kompetensutveckling för sina anställda för att kunna implementera hållbara och innovativa metoder. Det kan inkludera kurser och utbildningsprogram om hållbart byggande, energi-effektivitet och användning av nya teknologier.

Exempel på insatser inom bygg- och fastighetssektorn

- Medfinansiering av insatser som stärker möjligheterna för byggföretagens omställning och innovationsförmåga. Exempelvis genom att stödja byggföretag i att utveckla och implementera nya hållbara byggmaterial och metoder som minskar klimatpåverkan och främjar innovation inom byggsektorn.
- Stöd till verksamheter som främjar innovation, uppskalning och kommersialisering inom bygg- och fastighetsbranschen enligt den aktivitetsplan som tas fram gemensamt, tex. affärsutvecklingscheckar.
- Insatser som ökar inflödet till och stärker pilot- och testbäddsfaciliteter, t ex utveckling av affärsmodeller, utbildning av intermediärer, Pitch & Match (WIN Water), produkt utvecklingscheckar mm.
- Insatser som ökar kunskap och tillämpning av innovativ upphandling. Te. x genom att öka dialogen med byggföretag och leverantörer i ett tidigt skede av upphandlingen för att identifiera innovativa lösningar och nya teknologier.
- Insatser som ökar och breddar utbud av efterfrågade och attraktiva utbildningar inom byggområdet, såsom nätverk för unga akademiker och mentorer med några år i branschen.
- Stimulera till ökat antal EU-ansökningar med skånska deltagare, med strategisk relevans för Skåne och koppling till exempelvis cirkulärt byggande i innovationsagendan för smarta hållbara städer.
- Påverkans- och kommunikationsinsatser inom byggsektorn, inkl. seminarier och lärträffar. Exempelvis anordna seminarier för att sprida kunskap om nya byggtknologier och hållbara lösningar, med fokus på hur byggsektorn kan accelerera innovationstakten för smarta hållbara städer.
- Verka för ökat samarbete inom byggsektorn mellan företag, akademin och andra viktiga aktörer för att skapa fler innovativa och hållbara lösningar. Exempelvis genom att stimulera samarbete mellan byggföretag, forskningsinstitutioner och kommuner för att utveckla nya hållbara byggmaterial och metoder som minskar miljöpåverkan.

Exempel på pågående aktiviteter inom bygg- och fastighetssektorn

Grön omställning i Etage boliger,

Målet med projektet är att få fler ägare av flerbostadshus att energieffektivera, producera egen energi och bidra med flexibilitet i energisystemet så att effektopparna kan minska. Det görs genom att testa och demonstrera nya metoder och dela och byta erfarenheter på danska och svenska sidan. Fastighetsägare, energibolag, VA-bolag, kommuner och universitet samarbetar för att utveckla nya lösningar. Projektet finansieras av ÖKS.

Byggherreforum

Lokal Färdplan Malmö 2030 (LFM30) driver ett projekt tillsammans med Malmö stad, kallat Byggherreforum, med syftet att stödja byggherrar som är anslutna till LFM30 i deras klimatneutrala pilotprojekt. Projektet fokuserar på att identifiera utmaningar och lösningar för att underlätta starten av klimatneutrala byggprojekt i Malmö före 2025. Genom att skapa en plattform för dialog och samarbete mellan aktörer i byggvärdekedjan, strävar projektet efter att främja en proaktiv inlärningsprocess och dela kunskap för att hjälpa byggherrar att uppfylla sina klimatmål. Workshops och träffar kommer att användas för att underlätta erfarenhetsbaserad dialog och problembaserat lärande. Deltagarna kommer att arbeta tillsammans för att hitta lösningar och dela erfarenheter om klimatneutralt byggande. Genom detta projekt vill LFM30 och Malmö stad stödja medlemmarna i att bygga en mer hållbar framtid inom byggsektorn.

Öppna data

LFM30 driver ett innovationsprojekt med målet att skapa en säker och jämförbar klimatdatatjänst för att påskynda övergången till en cirkulär byggprocess. Projektet syftar till att förändra hela bygg- och anläggningsbranschen genom att öka jämförbarheten av klimatdata. Detta digitala verktyg kommer att hjälpa bygg-, förvaltnings- och anläggningsaktörer att bättre förstå och jämföra projekt ur ett klimatperspektiv. Bygg- och anläggningssektorn, som står för en betydande del av Sveriges klimatutsläpp, behöver moderna verktyg för att dela klimatdeklarationer och beräkningar. Det här initiativet kommer att adressera den bristen och göra klimatberäkningar mer tillgängliga och jämförbara.

Klimatredovisning

LFM30 är nu igång med Klimatredovisning 2024, som är en årlig aktivitet för att mäta medlemmarnas framsteg mot att uppfylla sina klimatlöften. Alla LFM30-an slutna aktörer har inbjudits att delta i denna viktiga process som pågår fram till den 14 april. Klimatredovisningen är avgörande för att mäta och förstå medlemmarnas framsteg i riktning mot klimatneutralitet senast år 2030. Genom att dela klimatdata från bygg- och anläggningsprojekt kan LFM30 lära sig mer om utmaningar och möjligheter och använda

Visualisering av bygganläggnings- och förvaltningssektorernas klimatdata.

Klimatdata LFM30 utvecklar en tjänst för att öka jämförbarheten av klimatdata för bygg-, anläggnings- och förvaltningssektorn – i alla skeden. Syftet är att skapa en öppen databas för redovisning och visualisering av bygg-, anläggnings- & förvaltningssektorns klimatdata för att jämföra och strukturera klimatdata – i alla skeden. I databastjänsten kommer man kunna lagra och jämföra bolagets klimatdata på portfölj-, fastighetsprojekt- och byggdelsnivå. Mål är mot netto noll – och lägre.

Vad är Forsknings- och innovationsrådet i Skåne?

Forsknings- och innovationsrådet i Skåne (FIRS) är ett forum för samverkan mellan näringsliv, akademi, kommun, region och nationell nivå där såväl lokala, regionala, nationella som internationella insatser kan samordnas – detta för att skapa förbättrade förutsättningar för forskning och innovation i Skåne genom ökad och fördjupad samverkan.

Skånes Innovationsstrategi, tillika Skånes smart specialiseringsstrategi koncentrerar resurser till så kallade smarta specialiseringsområden. Tech är ett av dessa områden som, utifrån analyser, bedömts vara särskilt gynnsamma att stimulera innovation inom för att stärka Skånes produktivitet. Denna agenda pekar ut riktning och prioriteringar för FIRS Smarta hållbara städer.

Utifrån innovationsstrategin arbetar FIRS för att samla och driva utvecklingsinsatser i Skåne. Vi agerar tillsammans för att tillvarata möjligheter och för att ha beredskap att agera med enad kraft på kritiska händelser. Forsknings- och innovationsrådet i Skåne består av ledamöter från den politiska ledningen i kommuner och region, rektorerna vid lärosätena, samt näringslivet genom handelskammaren och företrädare från klusterorganisationer i Skåne och organiseras genom en överenskommelse mellan parterna.

Läs mer om FIRS och Skånes innovationsstrategi här:

<https://utveckling.skane.se/tema/forsknings-och-innovationsradet-i-skane/>

Foto på framsidan: Shutterstock/Olga Kashubin

